

שלא יתשל או שלא ישבח: (ב) בודקין וכו'. וגם צריך לבטל או את החמץ, וכדלקמן בסיומן חדר סעיף ב. (ג) ומן התורה באחד מהן סגי, דכשמבטלו בלבד ומפקירו, שוב אינו שלו ואינו עובר עליו, וכלי שכן כשבודקו ומחפש אחריו ומבערו מן העולם, אלא שחז"ל החמירו ולא סגי באחד מהם אלא בשניהם דוקא, לפי שחששו: אחר שהביטול תלוי במחשבתן של בני אדם ובדעותיהן, אולי ירע בעיני האדם שיש לו חמץ בעד כמה אלפים להפקיר, ואף שבפיו יאמר שיהיה בטל והפקר וחשוב כעפרא, מכל מקום לבו לא יכין יחשוב ולא יבטלנו בלב שלם, והרי הוא עובר בכל יראה, שהרי לא הוציא מביתו; ועוד, שמא מתוך שרגילין בו כל השנה, אם יהיה בביתו ורשותו גורינין שישכח ויבוא לאכול, ולכן תקנו חז"ל שאף-על-פי שמבטל לא סגי, אלא צריך לבדוק לבערו מן העולם, ומכל מקום צריך לבטל גם-כן, שמא לא יבדוק יפה וימצא חמץ בפסח ויעבור עליו.

(3) עיר - עיר

מהרי"ל בשם אגודה: ג' בודק כל המקומות (יג) שיש לחוש שמא הכניסו בהם חמץ. ולכן (יד) כל חדרי הבית והעליות צריכים בדיקה, שפעמים אדם נכנס בהם ופתו בידו; "אבל אוצרות יין (ד) שאין מסתפק (טו) מהם, וכן מתבין וכיוצא בו, (טז) אינם צריכים בדיקה: ד' חורי הבית

(5) עיר - עיר

ג. כל מקום שתינוקות מצויים שם, צריך בדיקה שאין קבע לאכילתם ד'

(6) עיר - עיר

ארבעה עשר: הגה (יב) [כא] (ג) וכל אדם בא צריך וכו' לצד מזונו קודם הבדיקה [כב] (ד) והכיסים או צתי היד של צגדים בב [כו] (ג) (ה) שנותנים זהם לפעמים חמץ [כו] צריכין בדיקה:

(8) עיר - עיר

יד. על הבעל להכיר טובה לאשתו על עבודתה הקשה לקראת הפסח כו'.

(9) עיר - עיר

לכבוד חדריו. ולא מירוב שפיר בלא כיבוד. והמנהג לכבוד כל הבית והחדרים ביום י"ג כדי שיוכל לעשות הבדיקה כדי בתחלת ליל י"ד, וכמו שכתוב בסיומן תלא סעיף א. ובשעת בדיקה, המנהג ליטול נוצות ולכבד היטב במקום החורים והסדקים,

(11) עיר - עיר

חפצים כבדים שבבית יש להבחין בין ב' סוגים. אם קשה מאד להזיזו, חשיב כמפולת ואין חייב להסירו ולבודק תחתיו. אבל אם קל להזיזו, כגון שיש לו גלגלים וכדומה, אפי' אם אינו רגיל להזיזו, לא חשיב כמפולת ויש להזיזו ולבודק תחתיו ואחוריו.

(13) עיר - עיר

הגה (י) [ט] (ג) ונוהגים להניח י"ג פתיחי חמץ במקום שימצאם הבדוק כדי שלא יהא צרכו לנטול (ד) (א) ומיניו י"ד) אם (ח) לא נתן י' לא עכז דעת כל אדם עם הצרכה לצער אם נמצא:

(15) עיר - עיר

לא נתן לא עכב. והראב"ד בתמים דעים סימן כ"ט כתב דמנהג זה מעשה נשים הוא, והט"ו [סי' ד] כתב ג"כ דלכתחלה ראוי לנהוג שלא להניח כלום. ומהרי"ו ווי"ל סימן קצ"ג כתב הטעם שמניחין שלא ישכח לבטל למחר, מה שאין כן כשיש לו חמץ נוכח בומן הביעור לבטל, עכ"ל. ולי נראה טעם המנהג, שאם יבדוק ולא ימצא זמן מה יתשל שוב ויתייאש מן הבדיקה ולא יבדוק עוד היטב, לכן מניחין לו פתיחים שעל ידי זה שימצא חמץ יתן לבדוק היטב אולי ימצא עוד, וק"ל. ואין לבטל מנהג של ישראל:

(18) עיר - עיר

א. בזמננו שמכבדין את הבית היטב לפני אור לארבעה עשר, אף על פי שחובב הבדיקה במקומו עומד, אין בעל הבית חייב לפשפש בשעת הבדיקה בכל המקומות, אלא ידקדק ויבחון היטב אם כבר ניקו כל מקום ופינה מחמץ וכו' ואם

שלא יתשל או שלא ישבח: (ב) בודקין וכו'. וגם צריך לבטל או את החמץ, וכדלקמן בסיומן חדר סעיף ב. (ג) ומן התורה באחד מהן סגי, דכשמבטלו בלבד ומפקירו, שוב אינו שלו ואינו עובר עליו, וכלי שכן כשבודקו ומחפש אחריו ומבערו מן העולם, אלא שחז"ל החמירו ולא סגי באחד מהם אלא בשניהם דוקא, לפי שחששו: אחר שהביטול תלוי במחשבתן של בני אדם ובדעותיהן, אולי ירע בעיני האדם שיש לו חמץ בעד כמה אלפים להפקיר, ואף שבפיו יאמר שיהיה בטל והפקר וחשוב כעפרא, מכל מקום לבו לא יכין יחשוב ולא יבטלנו בלב שלם, והרי הוא עובר בכל יראה, שהרי לא הוציא מביתו; ועוד, שמא מתוך שרגילין בו כל השנה, אם יהיה בביתו ורשותו גורינין שישכח ויבוא לאכול, ולכן תקנו חז"ל שאף-על-פי שמבטל לא סגי, אלא צריך לבדוק לבערו מן העולם, ומכל מקום צריך לבטל גם-כן, שמא לא יבדוק יפה וימצא חמץ בפסח ויעבור עליו.

(4) עיר - עיר

צריך בדיקה, וכדמפרש לקמיה: (יד) כל חדרי הבית. היינו (כז) אפילו חדרים שמתחזקים בהם משכונות, שלפעמים נכנס לתוכו באמצע הסעודה להחזיר המשכון לבעליו ויש לחוש שמא שכח שם פתו, והוא הדין כל כיוצא בו, כגון מרתפות שמונחים שם פירות וכבושים וגבינות וכיוצא בזה, שדרך ליכנס שם בתוך הסעודה ליטלם, (כט) וכן בית העצים ונרות, גם-כן דרך השמש ליכנס בתוך הסעודה ליקח נרות להאיר ועצים לצורך התבשילין: (טו) שאין מסתפה וכו'.

(7) עיר - עיר

לגרוך משם החמץ עם הנוצה: (מו) שנותנים בהם לפעמים חמץ. ואפילו הוא אומר ברי לי שלא ניתן בהם חמץ, דמילתא דלא רמיא עליה הוא ולא אדעתיה, ולכן צריך בדיקה. והעולם נוהגין רק לנער הכיסים בשעת הביעור, ונכון לבדוק אותם בשעת הבדיקה, ומכל מקום צריך לחזור ולנערם בשעת הביעור, שמא חזר והכניס בהם חמץ שאכל אחר הבדיקה (אחרונים): (מח) צריכים בדיקה. בין משלו ובין משל התינוקות שבבית:

(10) עיר - עיר

(נו) אכן באמת יש מחלוקת בין הפוסקים בזה, דדעת הרבה פוסקים דאפילו פחות מכזית צריך ביעור; דוקא כשראוי לאכילה קצת, אבל אם היה מטונף קצת ופחות מכזית אין צריך לבער לכזית עלמא: ח (לד) כל שאלו ינטל החוט

(12) עיר - עיר

במקום שיש מכשירים גדולים כגון מקור ותנור, יבדוק עד מקום שידו מגעת והשאר נחשב כחמץ שנפל עליו גל.

(14) עיר - עיר

(ז) ונוהגים. עיין באר היטב. ועיין מחזיק ברכה [אות ט] בשם שו"ת זרע (אחת) [אמת] *ח"א או"ח סוף סימן מח] שהמניח פתיחין נכון לדקדק שיהיו קטנים פחות מכזית. ובסימן [ת] ל"ט [אות ב] כתב בשמו [שם] [בודק] שהיה מלקט

(16) עיר - עיר

[ט] ונוהגים בו ופיהו כו'. עיין דרכי משה. ומחלוקתם תלוי בפלוגתת ר"ת ור"י שכתב הרא"ש בפרק א' דברכות [סימן יג] בברכת הסוכה על השינה. ועיין תוספות שם י"א, ב ד"ה שכרן ובפרק ד' דסוכה [מה, ב ד"ה אחד]. וראיה דאין צריך, מדאמינן בפרק קמא דפסחים י, בן יבדוק בתוך המועד ועיין לקמן

(17) עיר - עיר

טעמים להמנהג, וגם האר"י ז"ל כתב מנהג זה, ושיניח עשרה פתיחים, אכן יש ליתור הרבה שלא יאבד אחד מן הפתיחים.

(19) עיר - עיר

בא. וחף שהציחו בשם ספר עמק הלכה (להג"ר זאז וואלף א"צ"ד ועטל, או"ח סי' קכ"ח) דאם כיצד הבית היטב קודם הבדיקה שוב א"א לצרך ולכן לדין מוצה היא להניח פתיחין, דזוה לא שייך טעמי דהרמ"א (סי' תל"ז ס"ג) דדעת כל אדם לצער אם נמצא, דצנ"ד הרי סו"ס כבר נפטר הבית מבדיקה פתיחים כנהוג! לגמרי ע"י כיצוד-זה (עיין ש"ד"ח מערכת חמץ